T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

T.C.
ÇANAKKALE VALİLİĞİ

T.C.
ÇANAKKALE BELEDİYESİ

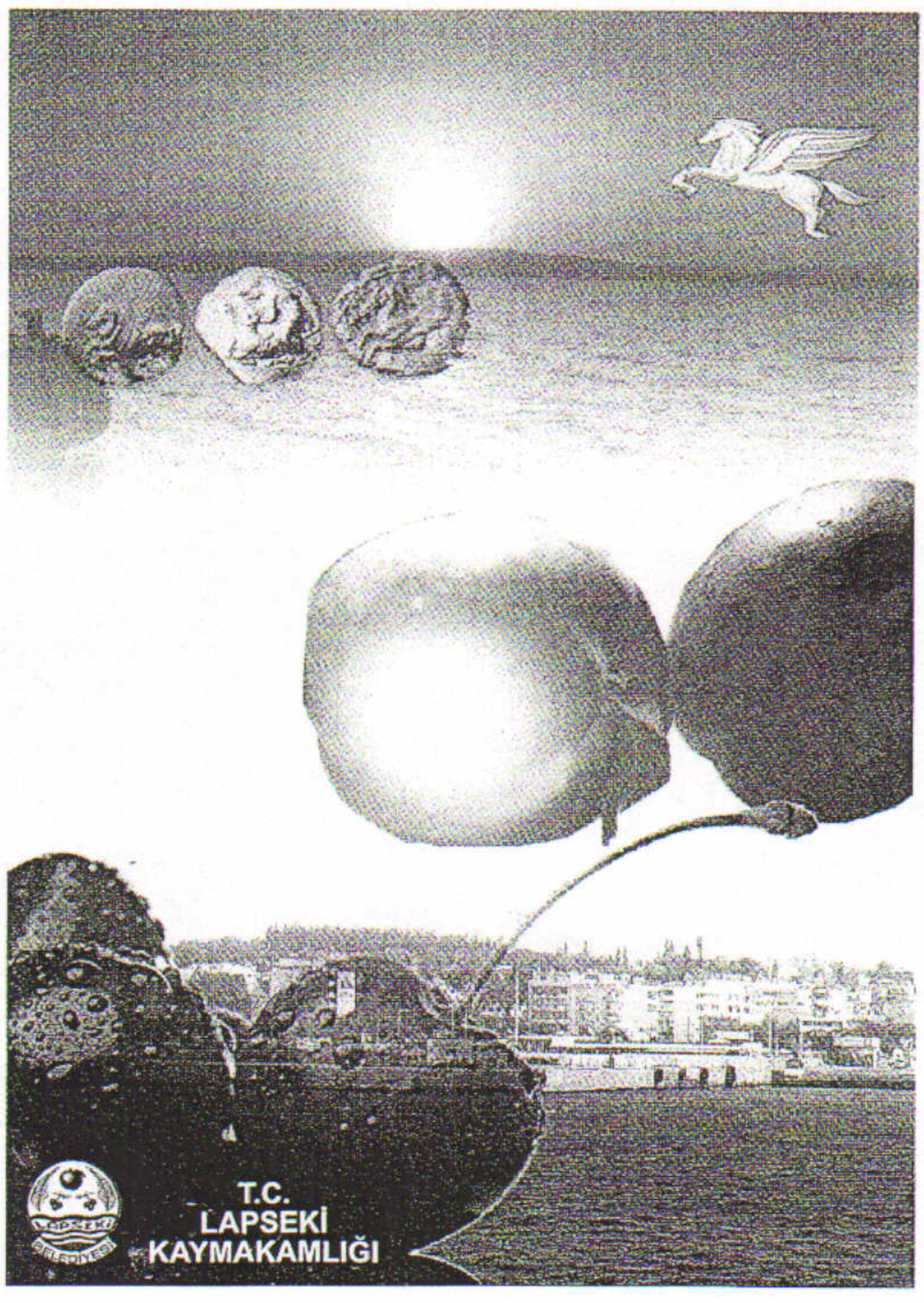
T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

ÇANAKKALE TİCARET VE SANAYİ ODASI
1929

1992
ÇASİAD

ÇANAKKALE İLİ DEĞERLERİ SEMPOZYUMLARI

25 - 31 AĞUSTOS 2008

LAPSEKİ
Değerleri Sempozyumu

27-28 Ağustos 2008

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yayınları
No: 81

ISBN: 978-975-8100-84-2

© 2008 Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Editörler

Prof. Dr. Ali AKDEMIR
Prof. Dr. Osman DEMİRCAN
Doç. Dr. Selehattin YILMAZ
Doç. Dr. Turan TAKAOĞLU
Öğr. Gör. Murat İLDİRİR

Kapak Tasarım

Gülhan APAK

Yayınevi

Boğaz Matbaası
Çanakkale
0(286) 213 34 88

LAPSEKİ (ÇANAKKALE) FLORASINDAN ERGUVAN BİTKİSİNİN ÖZELLİKLERİ VE KENTSEL TASARIMDA KULLANILMA OLANAKLARI

Füsun ERDURAN, Sebla KABAŞ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Ziraat Fakültesi -Peyzaj Mimarlığı Bölümü

ÖZET

Kentsel tasarım çalışmalarında estetik ve fonksiyonel özellikleri ile Erguvan (Cercis siliquastrum), en önemli tasarım bitkilerindendir. Erken ilkbahar döneminde açan çarpıcı renkli çiçekleri, yapraklarının şekli ve meyvelerinin kış dönemi görüntüsü ile kentin monoton ve sıkıcı ortamına hareket ve canlılık kazandırır. Aynı zamanda ekolojik istekleri açısından kent ortamına iyi adapte olması, kuraklığa ve kirli hava şartlarına dayanıklılığı tercih edilmesinde önemli etkenlerdir. Son yıllarda dünyada görülen iklim değişimlerine bağlı su kaynaklarının tükenişi tehlikesi nedeniyle kentsel yeşil alanlarda en az su tüketen türlerin kullanımı ön planda tutulmalıdır. Bu nedenle tüm dünyada doğal bitki türlerinin kentsel tasarımlarda kullanımının yaygınlaştırılması söz konusudur. Bu çalışmada Akdeniz iklim kuşağının doğal bitki örtüsünde yer alan ve Çanakkale-Lapseki bölgesinde doğal yayılış gösteren Erguvan (Cersis siliquastrum) bitkisinin özellikleri araştırılarak, kentsel tasarımlarda kullanılma olanakları ve sağlayacağı avantajlar belirlenmiş, öneriler getirilmiştir.

Anahtar kelimeler: *Lapseki, Erguvan, Doğal Bitki Örtüsü, Kentsel Tasarım,*

ABSTRACT

Judas Tree, with its aesthetic and functional features, is the one of the most important designing plants in urban design. It gives motion and colour to the cities' monotonous and boring atmosphere with its impressive flowers which open in early spring, shape of leaves and winter appearance of fruits. Also its ecological requirements; well adoptability to the urban, resistance to the dryness and air pollution are the factors why this plant must be chosen in urban designs. Because the water resources have faced the risk of disappearance due to climatic changes in the world recently, use of the plants requiring less water must be preferred. For this reason, the use of naturally adapted plants should become widespread in urban designs.In this study, the features of Judas Tree (Cersis siliquastrum), adapted in the flora of Mediterranean Climate Zone and naturally grown in Çanakkale-Lapseki region, were studied. Uses in urban designs and its advantages were determined, suggestions were made.

Key words: *Lapseki, Judas Tree, Natural Plant Cover, Urban Design*

GİRİŞ

Ilıman iklim kuşağında yer alan Türkiye, sahip olduğu bitki çeşitliliği açısından çevresinde yer alan birçok ülkeden farklı özellikleri ile dikkat çeker. Türkiye'de doğal olarak yayılış gösteren bitki türlerinin sayısı Avrupa kıtasının tümünde yayılış gösteren bitki türlerinin sayısına yakındır. Türkiye'nin bu özelliği bitkilerin yetişme ortamlarının çeşitliliğinden kaynaklanmaktadır (Avcı 2005).

Çanakkale ili de ülkemizin Marmara ve Ege bölgeleri arasında geçiş bölgesi konumunda olması nedeni ile zengin tür çeşitliliğine sahiptir. Çanakkale, 25° 31' ve 27° 45' doğu boylamları ile 39° 30' ve 40° 45'kuzey enlemleri arasında 9736,9 km² lik bir alan kaplar (Anonim 1999).

Lapseki ilçesi ise, 40° 20' kuzey ve 26° 41' doğu enlemlerinde yer alan, Çanakkale'nin en önemli ilçelerindendir (Şekil 1). İlçenin kıyı uzunluğu 52.7km.'dir ve 7.5 km. lik plaj uzunluğuna sahiptir (Alparslan 2007). İlçenin yüzölçümü 955km² dir ve 2000 yılı nüfus sayımına göre nüfusu 26.113'tür (Veznikli 2007).

Lapseki ilçesi Çanakkale'nin turizm yönünden de en önemli ilçelerinden biridir. Anadolu'nun iç kesimlerindeki şehirlerden ve Ankara'dan Gelibolu Milli Parkına gelen kişilerin geçiş noktası olan Lapseki şehir iskelesi, ilçenin merkezindedir ve bu konumu nedeni ile turizm potansiyeline sahiptir. İlçenin doğal ve kültürel kaynak değerleri kentsel rekreasyon (eğlenme-dinlenme) ve turizm olanakları yaratması açısından önemlidir.

Vezvikli ve diğ. (2007) tarafından ilçede yapılan kültürel araştırma sonucuna göre de ilçe halkının turizme çok açık olduğu ve sosyal açıdan turistlere olumlu bakış açısında oldukları tespit edilmiştir. Lapseki ilçe merkezi ve sahili doğal ve kültürel olarak bölgeyi temsil eden değerlerin yoğun kullanıldığı turizm ve rekreasyon merkezi olabilecek niteliktedir (Şekil 2).

Şekil 2. Lapseki Sahili. (Orijinal 2008)

MATERYAL VE YÖNTEM

Çalışmanın materyalini Lapseki ilçesi ve süs bitkisi olarak kullanılan aynı zamanda Lapseki'nin doğal bitki örtüsünde bulunan Erguvan (*Cersis siliquastrum*) bitkisi oluşturmaktadır (Şekil 3).

Şekil 3. Lapseki bölgesinde doğal Erguvan ağaçları (Demircan O., 2008)

Yardımcı materyal olarak Lapseki ilçesi ve Çanakkale ili ile ilgili haritalardan, konu ile ilgili her türlü yazılı ve görsel kaynaklardan yararlanılmıştır (Şekil 4).

Şekil 4. Lapseki İlçe Merkezi İmar Planı (Anonim 2008a)

Yöntem olarak Erguvan bitkisinin Lapseki bölgesinde doğal olarak gelişim gösterdiği bölgeler ve bitki türü tespiti yapılmış, bitki ile ilgili her türlü özellikler incelenerek, tablo haline getirilerek kullanımı kolaylaştırılmıştır. Lapseki bölgesi, imar planından ve yerinde yapılan araştırma ve gözlemler ile incelenerek, bölgenin doğal ve kültürel kaynakları belirlenmiş, ilçede süs bitkisi olarak Erguvanın kullanılma olanakları ve üretiminin yapılma imkanları araştırılmıştır.

ARAŞTIRMA BULGULARI

Çanakkale ili, Marmara Bölgesinin batısında, Gelibolu Yarımadası ile Anadolu'nun batı uzantısı olan Biga Yarımadası üzerinde bulunmaktadır. Marmara bölgesi ile Ege bölgesi arasında geçiş bölgesi konumunda olması nedeni ile genel Akdeniz iklimi özelliğindedir ve zengin tür çeşitliliğine sahiptir.

Türkiye'de Akdeniz flora bölgesi, İtalya'nın doğu yarısından Lübnan'a kadar uzandığı kabul edilen Doğu Akdeniz prevensi içinde kalır. Anadolu'nun tüm güney kıyıları, batı Anadolu kıyıları ile Trakya'nın güneyinde Gelibolu yarımadası Akdeniz flora bölgesinde yer alır. Akdeniz flora bölgesinde bitki yaşamı için en önemli özellik vegetatif faaliyetin büyük kesintiye uğramadan yılın önemli bir bölümünde devam etmesidir. Yazları kurak ve sıcak, kışları ılık ve yağışlı şeklinde genel tanımlaması yapılan Akdeniz ikliminin belirgin temsilcileri olan kuru ormanlar ve maki elemanları adı geçen sahaların yaygın bitki topluluklarıdır (Avcı 2005).

Çanakkale'de yapılan gözlemlere göre en soğuk ay ortalama 2,9 ^{0}C ile Ocak, en sıcak ay ise ortalama 24,7 ^{0}C ile Temmuzdur. Yıllık ortalama yağış 629,1 mm dir. En çok yağış alan aylar 116,6 mm ile Aralık, 101,4 mm ile Ocak, 82,7 mm ile Kasımdır. En az yağış alan aylar ise 7,4 mm ile Ağustos, 9,1 mm ile Temmuz, 26,9 ile Eylüldür. Egemen rüzgar yönü kuzeydir. Sırasıyla en çok poyraz, yıldız, lodos, ve kıble eser. Gün batısı, karayel ve keşişleme çok az eser. Karla örtülü günler yılda toplam olarak 5,4'ü geçmez, kar yağışlı günler ise 3,9'dur (Anonim 1999).

Çanakkale ilinde doğal bitki örtüsü olan ormanlar İl topraklarının % 54'ünü (526,148 ha) oluşturur. Ormanların % 39,1'i normal koru, % 17,1'i bozuk koru, % 10,5'i normal baltalık ve % 33,3'ü bozuk baltalıktır. Bölgedeki ormanların ana ağaç türlerini başta Kızılçam olmak üzere Karaçam, Bodur Ardıç, Meşe, Kayın, Kestane, Kazdağ Köknarı ve Adi Porsuk oluşturur. Akdeniz ikliminin kurak dönemi, ağaç topluluğunun ortadan kalkmış olduğu alanlarda yeni orman örtüsünün gelişmesine olanak vermez. Denizden 30-40 km içeriye ve 600 m yüksekliğe kadar görülen maki grupları, daha çok Gelibolu Yarımadasının güneyindeki Lapseki-Biga arasında ve İlin kıyılarından orman alanı başlangıç sınırına kadar görülür. Ormanlar, hemen deniz kenarından başlamakla birlikte, daha yoğun olarak 300 m yükseltiden sonra yer almaktadır. İç kesimlerde bozkır görünümlü, cılız otlu, tahıl üretimine elverişli alanlar ile su boylarında her mevsim yeşil kalabilen çayırlara rastlanır (Anonim 2004).

Lapseki ilçesinin arazileri çeşitli vadilerle yarılmış, çokça tepelik alanlardan oluşmuştur. Jeolojik yapı genellikle denizel ve volkanik kökenli olup alüviyal arazi miktarı oldukça azdır. Gnays, şistler, kuvarsit, mermer ve yarı kristalize kireç taşları ve konglomeralar Lapseki yöresindeki başlıca metamorfik kayaçlardır. Lapseki'de genellikle yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı geçen Akdeniz iklim tipi ile kışları soğuk geçen Marmara iklimi hakimdir. Yıllık ortalama yağış 648mm ve yıllık ortalama sıcaklık 13.9^{0}C civarındadır. Ortalama sıcaklık bakımından hiçbir ayın ortalaması 5^{0}C nin altına düşmemektedir. Doğal bitki örtüsü kıyı kesimlerinde deniz seviyesinden 30-40m lere kadar maki ve çalı topluluklarından oluşmakta, daha yüksek rakımlarda çam, meşe vb. orman türleri yer almaktadır. İlçe

arazilerinin % 65.50 gibi oranla büyük çoğunluğunu koruluk ve orman arazileri oluştururken tarım arazilerinin %17.42 oranında yer aldığı görülmektedir. Lapseki'de orta ve dik eğime sahip arazilerin fazlalığı ve buna bağlı olarak sığ, çok sığ toprakların yaklaşık olarak %95 civarında olması su erozyonuna karşı hassasiyet oluşturmaktadır. Buna bağlı olarak ilçe genelinde arazilerin %96,80'i orta ve şiddetli erozyon tehlikesi altındadır (Ekinci 2007).

ERGUVAN (*CERSIS SILIQUASTRUM*) BITKISININ ÖZELLIKLERI

Familya: *Leguminosae*
Alt familya: *Caesalpinoideae*
İngilizce ismi: Judas-tree
Erguvanların dünyada Kuzey Amerika, Güney Avrupa ve Batı Asya'dan Doğu Asya'ya kadar doğal yayılım gösteren 7 farklı türü bulunmaktadır. En fazla yayılım gösteren türleri:
Cercis siliquastrum, C. canadensis, C. chinensis, C. racemosa'dır. Erguvan ülkemizde kuzey, batı ve güney Anadolu sahillerinde doğal olarak yetişir. Akdeniz kıyılarındaki maki formasyonunun tipik elemanlarından biridir. Özellikle güneye bakan bölgelerde ve kalkerli arazilerde daha çok bulunurlar. Türkiye'nin güney, batı ve bazı yerlerde de kuzey sahillerinde yayılım gösterirler. İstanbul boğazında boğazın iki yakasında ilkbaharın gelişini müjdeleyen Erguvanlar yoğun yapılaşma nedeni ile oldukça azalmıştır (Kayacık 1966).
Karamanoğlu (1974) tarafından; erguvanların İzmir Yamanlar dağında 200-300 m, Osmaniye Gâvur dağında 600 m, Siirt Pervari, Berka köyü civarında 900 m yüksekliklerde de doğal olarak yetiştiği tespit edilmiştir.
Ülkemize endemik olan erguvan türü ise *Cercis cilicicum* dur ve Niğde Bolkar dağlarında tespit edilmiştir (Avcı 2005).
Davis (1970)tarafından belirlenen ve Türkiye vejetasyon haritasında A1 paftasında yer alan Erguvan türü, *Cercis siliquastrum subsp. siliquastrum L.* Çanakkale Lapseki bölgesinde doğal olarak yayılış göstermektedir (Davis 1970). Lapseki'nin Çanakkale tarafında Kemikli Alan köyü ve Suluca köyünde, Bursa tarafında ise Adatepe köyü civarında bulunmaktadır (Şekil 5).

Erguvanlar, boylu çalı veya ağaççık, ender olarak da ağaç halinde bulunan ve kışın yapraklarını döken bitkilerdir. Erken ilkbahar döneminde renk etkisi, sonbaharda meyve görüntüsü ile çarpıcıdır (Şekil 6). Erguvanlar süs bitkisi olarak park ve bahçelerde kullanıma uygun bitkilerdir (Tablo1). Bakım ve yetiştirme istekleri bakımından kanaatkâr bir bitkidir (Tablo 2).

Su temini konusunda yaşanılan güçlüklerin giderek artması insanları suyun etkin kullanımı yönünde yeni çözüm arayışlarına yöneltmiştir. Özellikle park ve bahçeler gibi dış mekan kullanımlarında su tüketiminin büyük boyutlara ulaşması peyzaj düzenlemelerinde suyun olabildiğince az kullanıldığı yeni peyzaj düzenleme biçimlerinin geliştirilmesini gerektirmiştir. Bu doğrultuda "Su-Etkin Peyzaj Düzenlemesi" genel başlığı altında "Suyun Akılcı Kullanımı", "Az Su Kullanımı" ve "Doğal Peyzaj Düzenleme" gibi klasik peyzaj düzenleme anlayışlarından farklı yeni peyzaj düzenleme kavramları geliştirilmiştir. Bu kavramların her biri felsefeleri ve konuya yaklaşım biçimleri açısından bazı farklılıklar göstermekle birlikte, hepsi de aynı temel ilkelere dayanmakta ve genellikle aynı anlamı taşıyacak biçimde birbirinin yerine kullanılmaktadır. Bu temel ilkelerin formüle edilmesiyle geliştirilen ilk kavramsal yaklaşımlardan birisi "Kurakçıl Peyzaj Düzenleme" (Xeriscape) dir. (Barış 2007).

Kurakçıl peyzaj düzenlemelerinde kullanıma uygun ağaç türleri içinde Erguvan bitkisi de yer almaktadır. Özellikle Erguvan'ın doğal olarak yetiştiği bölgelerden olan Lapseki bölgesinde yapılacak peyzaj düzenlemelerinde bu bitkiye yoğun olarak yer verilmesi, görsel açıdan zenginlik yaratacağı gibi su tüketimi açısından da büyük bir kazanç sağlanmasını sağlayacaktır.

ERGUVAN BITKISININ KÜLTÜREL IŞLEMLERI

Erguvan (*Cercis siliquastrum*) çift dormansi denilen sert kabuktan kaynaklı ve embriyo dan kaynaklı dormansiye sahiptir. Düşük kış sıcaklıkları ve ya tohuma uygulanan soğukta katlama işlemleri muhtemelen embriyo dormansinin üstesinden gelmektedir ancak kabuk yine de sert kalmaktadır (Takos ve Efthimiou 2002).

Rascio ve diğ. (1998) yaptığı çalışmaya göre de *C. siliquastrum* tohumlarının dormansisi kabuğun kazınması ve ardından düşük sıcaklıkta soğuklama ihtiyacının karşılanmasıyla giderilebilir. Dormansi, bitki tohumlarının çimlenmesini engelleyen dinlenme periyodunu uzatan bir özelliktir ve yetiştiricilikte ekilecek tohumların çimlenme oranının artırılması için bu dormansi etkisinin çimlenmeyi kolaylaştırıcı işlemlerle ortadan kaldırılması gereklidir.

Yetiştiricilikte en fazla tohum ile üretimleri yapılmaktadır. Fakat tohumun soğukta katlanması, tohum kabuğunun çeşitli yöntemlerle aşındırılması veya tohuma asit, sıcak su vb. işlemlerin uygulaması ile verimli sonuçlar elde edilebilecektir. Tohumların en iyi çimlenme şartları üretim denemesi kurularak tespit edilmeli ve o doğrultuda çalışılmalıdır.

Pratik bir uygulama olarak fidanlıklarımızda yapılan uygulama sonbaharda toplanan tohumların, toprakta don tehlikesi olmayan korunaklı alanlarda kış öncesi doğrudan ekimi ve ya 3 aylık soğuk katlama işlemi uyguladıktan sonra ilkbahar döneminde ekilmesi şeklindedir. Tohum kabuğunu yumuşatmak için asit ve ya sıcak su kullanılmaktadır. Bir yaşına gelen fideler polietilen torbalara dikilerek yetiştirilirler. Yerinde uzun süre repikaj (yer değişimi) yapılmayan fideler büyüdüklerinde dikilirse zarar görebilirler. Diğer üretim yöntemleri, İlkbahar

döneminde daldırma ve ya Temmuz-Ağustos aylarında yarı odun çelikleri ile üretim yapılmasıdır.

Erguvanlar yer değişikliğinden hoşlanmazlar ve küçük fidanlar halinde dikilmeleri daha iyi sonuç elde edilmesini sağlar. Fidanların tutma oranlarını arttırmak ve kayıpları en aza indirmek için uygulama yapılacak alanlara tüplü ya da kap içinde dikimleri yapılmalıdır. Dikimden sonra fidanın iyice sabitleşmesi ve çevresine adapte olması için bir ya da iki herek arasında iyice sıkıştırılarak bağlanmalıdır. Kısmen soğuk iklimlerde de yetişebilen bir bitkidir, ancak etkili rüzgârlardan ve don tehlikesinden korunmalıdır. Yıllık ortalama yağışı 600 mm olan alanlarda rahatlıkla yetişebilmektedir. Yavaş gelişim gösterdiğinden ve diğer bitkilerle rekabet etme şansı az olduğundan yer seçimi buna göre yapılmalıdır. Erguvanlar budamaya ihtiyaç duymayan bitkilerdir, ilk gelişim yıllarında güzel form kazanması için budama yapılabilir, ileri dönemde ise gerekirse hafif budama yapılmalıdır (Güçlü1993).

SONUÇ VE ÖNERILER

Günümüzün hızla kentleşen yaşam alanları, doğal kaynakları tüketme yönünde kullanımların oluşmasına neden olmaktadır. Bu doğrultuda kentleşme gelişimlerinde doğal alanların korunarak kent ortamlarında yaşatılması ve mevcut kent dokusunda yeni yeşil alan kullanımlarına daha fazla yer verilmesi zorunludur. Kentlerde en önemli yeşil alanlar yeşil koridorlar oluşturan yollar, bölgeler ve üniteler arasında yer verilecek yeşil kuşaklar, kamu binaları çevresindeki yeşil alanlar, kent, semt ve mahalle parkları ve temalı parklar dediğimiz kentlinin tüm kesimine hizmet verebilecek alanlardır.

Kentsel mekanlar, kentsel yaşamın gerekli unsurlarını barındırmanın yanı sıra ekolojik ortamları ile de insan sağlığı ve ihtiyaçlarına cevap verebilmelidir. Kent planlamasının fiziksel, görsel ve sosyal yönleri ile kaliteli, dünya standartlarında dış mekânlara sahip olabilmesi, kentin tüm alanlarında dengeli dağılım gösteren doğal alanların planlanmasıyla mümkün olacaktır. Bunun yaratılmasında her kentin doğal ve sosyo-kültürel yapısı dikkate alınarak bu özelliklerin kentsel dış mekânlara yansıtılması büyük önem taşımaktadır.

Kent ortamının kırsala bakan yüzü olan kentsel yeşil alanlar, kentte yaşamanın getirdiği olumsuz koşulları iyileştirici etkiye sahiptir. Yeşil alanlar bina, mahalle, semt, kent ve bölge ölçeğine kadar değişik kademelere sahiptir. Kent parkları, kentsel yaşam kalitesinin artırılmasında önemli bir etkendir. Kaliteli Kent Parkı çevrelerinin başarısı; planlama, tasarım, uygulama ve bakım koşullarından etkilenecektir (Yücel 2006).

Kente imaj kazandıran bu alanlara yapılacak bitkisel tasarımlarda, bölgenin doğal bitki örtüsünde mevcut türlere yer verilmesi uzun ömürlü, dayanıklı yeşil alanlar oluşturulmasında önemli bir etken olmaktadır. Lapseki florasında yer alan Erguvan bitkisinin ilçenin kentsel yeşil alan planlamasında kullanımı bu nedenle önemlidir. Kentli kendi kaynaklarını tanıdığı ölçüde değerlerine sahip çıkacak ve onları koruyacaktır. Aynı zamanda günümüzde dünyada yaşanan iklim

değişimlerinin su kaynaklarının kullanımında yarattığı sınırlayıcı etki doğrultusunda en az su tüketimi ihtiyacı olan ve uzun ömürlü bitkisel tasarım ortaya konmuş olacaktır. Bu zengin kaynakların korunarak kullanılabilmesi ve bozulmadan gelecek kuşaklara aktarılabilmesi öncelikle doğru tespitler, tanıtımlar ve koruma kullanım yaklaşımları doğrultusunda yapılacak planlamalar ile gerçekleştirilebilecektir.

Lapseki ilçesinin en önemli doğal kaynaklarından olan Erguvan bitkisinin kent şartlarına adaptasyonunun iyi olması ve rekreasyon (eğlenme-dinlenme) alanlarında, yol kenarlarında, kıyı bandında, bina yakın çevrelerinde kullanımının yaratacağı estetik ve fonksiyonel özellikleri ile kentsel tasarımlarda kullanılması uygundur. Grup ve tek olarak kullanımında mekânları vurgulayıcı etkisi, doğanın canlanışını simgeleyen çiçekleri ile canlılık yaratması, kentin monotonluğuna hareket katması, yönlendirme ve dikkati çekme özellikleri ile kentsel yeşil alanlarda diğer bitkilerle bir arada kullanıma uygundur. Kentleşme sürecinin yeni başladığı Lapseki ilçesinde geniş kıyı bandında çarpıcı bir etki yaratılması ve ilçeye girişte vurgulayıcı bir etki amaçları ile doğal bitki örtüsünde yer alan Erguvan bitkisinin kullanımına grup ve alle (çift taraflı ağaçlama) ağaçlandırması şeklinde yer verilmelidir. Lapseki'nin toprak yapısının genel olarak sığ topraklardan oluşmaktadır ve tarımsal faaliyetler erozyonu hızlandırmaktadır. Erozyon kontrolü amacı ile diğer bitkilerle birlikte Erguvanın kullanımı iyi sonuç yaratacaktır.

Kent yeşil alanlarında mevcut bitkisel dokuda genel olarak renk etkisi bulunmayan ve yoğunlukla ibreli bitkilere yer verilmiştir. Yol kenarlarında, kamu binaları çevresinde, küçük ve büyük ölçekli park ve dinlenme alanlarında, her türlü kamusal alanda diğer bitki türleri ile karışık kompozisyonlar halinde, tek veya grup olarak erguvan ve onu destekleyici renk, şekil ve dokusu ile etkisi süs etkisi yaratacak bitkilere yer verilmelidir (Şekil7).

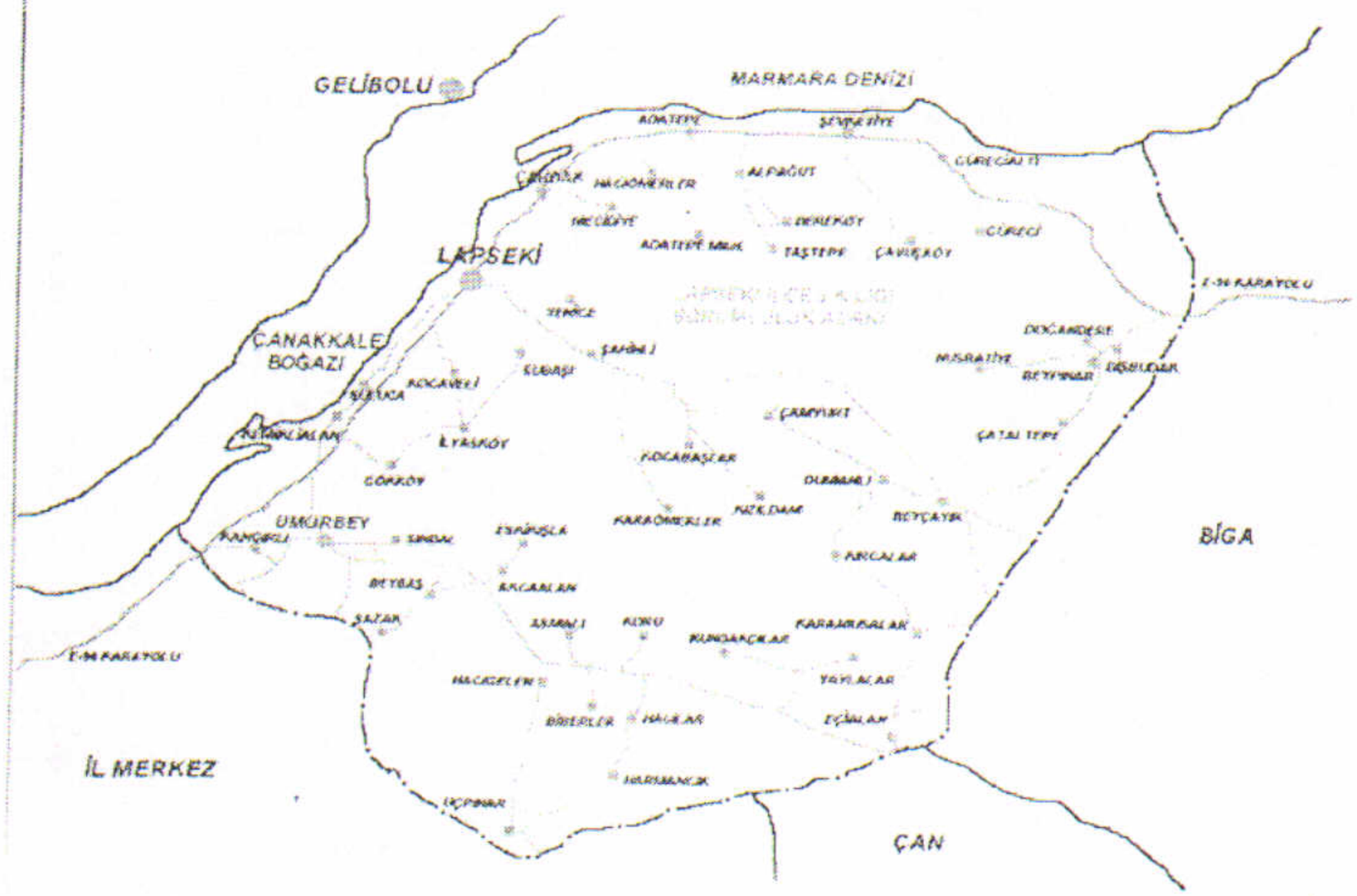
Lapseki İlçesi, konumu ile ve Orta Anadolu ile Gelibolu yarımadası arasında bağlantıyı kuran önemli bir limana sahip olması gibi özellikleri ile önemli bir turizm potansiyeline sahip alandır ve kentsel tasarımı mevcut kaynakları yönünde zenginleştirilmelidir. İlçe geniş bir sahile sahiptir ve bu, kentin giriş bölgesinde önemli bir rekreasyon potansiyeli oluşturmaktadır. Kentlinin günlük dinlenme ve eğlenme ihtiyaçlarını karşılayabilecek ve turizme hizmet edebilecek nitelikte, bölge kaynaklarının tanıtıldığı kentsel alan planlaması yapılması zorunludur (Şekil 8).

İlçede nüfusun büyük bir oranı tarımsal faaliyetler yapmaktadır fakat süs bitkileri üretimi söz konusu değildir. Bölge halkının bu yönde eğitim ve teşvik alması ile fidanlık işletmelerinin kurularak ülkenin fidan ihtiyacının bu şekilde karşılanması mümkündür. Çeşitli kampanyalar, bilgilendirmeler, eğitimler ve süs bitkileri üretimine özendirmeler ile ilçede bitkinin tanıtımı yapılarak yöre halkının ekonomik kazanç elde etmesi sağlanabilir.

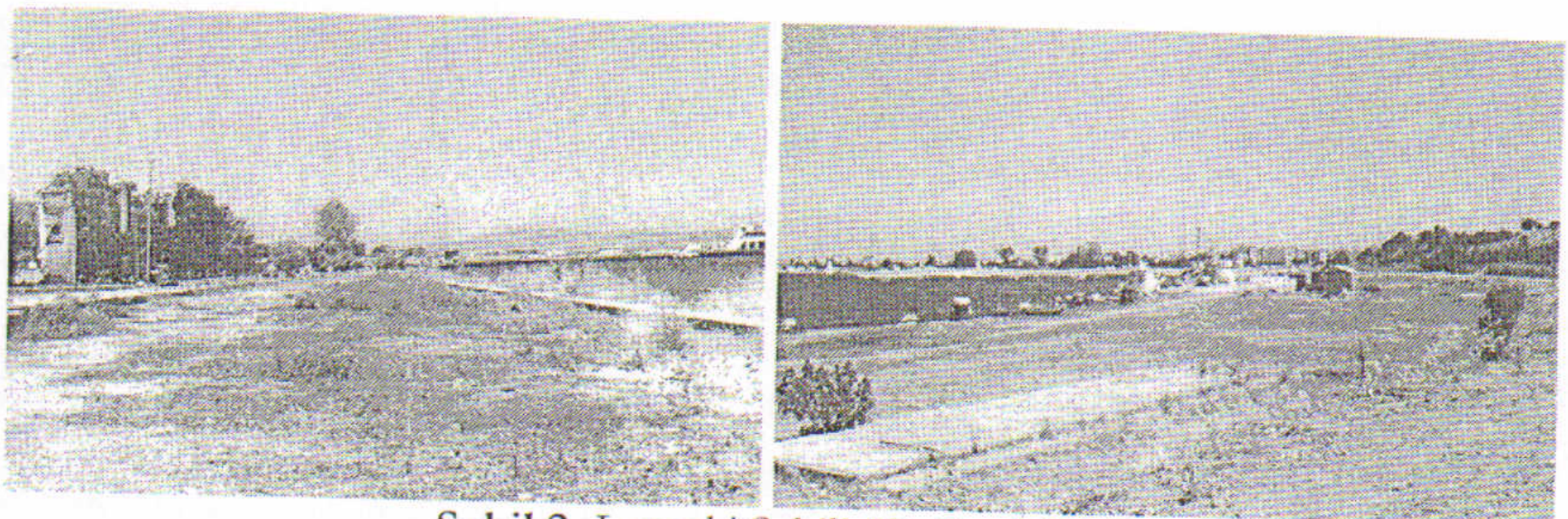
KAYNAKLAR

Alparslan M.
2007 Lapseki Bölgesinin Kıyı ve Yer Altı Zenginlikleri. *Lapseki Sempozyumu 2007. 23-24 Haziran 2007 Lapseki-Çanakkale.* O.Demircan, E.Gür, Y. Yiğini (editörler). Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lapseki Belediyesi. 135-140.
Anonim,
1999 *Çanakkale İli Arazi Varlığı.* Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Çanakkale.
2004 *Çanakkale 2004 yılı İl Çevre Durumu Raporu.* T.C. Çanakkale Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü. Çanakkale.
2008a, http://www.lapseki.bel.tr
2008b, *Çanakkale Orman Varlığı Haritası 1/25000.* Orman Bakanlığı Genel Müdürlüğü. Çanakkale.
Anonim,
2008c, *http://www.maltawildplants.com*/CSPL/Pics/CRCSQ/CRCSQ-Cercis_siliquastrum_t2.jpg
Anonim,
2008d, http://*upload.wikimedia.org*/wikipedia/common
Anonim,
2008e,http://*tr.wikipedia.org*/wiki/Erguvan
Anonim,
2008f, *Uludag.edu.tr*/dergi13/erguvan.pdf
Avcı
M.2005. Çeşitlilik ve Endemizm Açısından Türkiye'nin Bitki Örtüsü. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi* sayı: 13, sayfa:27-5. İstanbul.
Barış, E.
2007 Kurakçıl Peyzaj. *Bilim ve Teknik Dergisi.* Eylül-2007, s:22-27. Ankara.
Davis P.H.Sc.
1970 *Flora of Turkey.* Edinburg University Press. Edinburg. Noth America.
Ekinci H., Yiğini Y.
2007 Lapseki İlçesi Arazi Kaynaklarının Sürdürülebilir Tarım Bakımından Değerlendirilmesi. *Lapseki Sempozyumu 2007. 23-24 Haziran 2007 Lapseki-Çanakkale.* O.Demircan, E.Gür, Y. Yiğini (editörler). Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lapseki Belediyesi. 22-28.
Güçlü, K.
1993 *Geniş Yapraklı Süs Ağaç ve Ağaççıkları.* Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Ders Notları:146. Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Ofset Tesisi. Erzurum.
Güngör, İ., Atatoprak, A., Özer, F., Akdağ, N., Kandemir, İ.N.
2002 *Bitkilerin Dünyası.* Lazer Ofset. Ankara.
Karamanoğlu, K.
1976 *Türkiye Bitkileri. I. Cilt.* Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi. Fon Matbaası. Ankara.

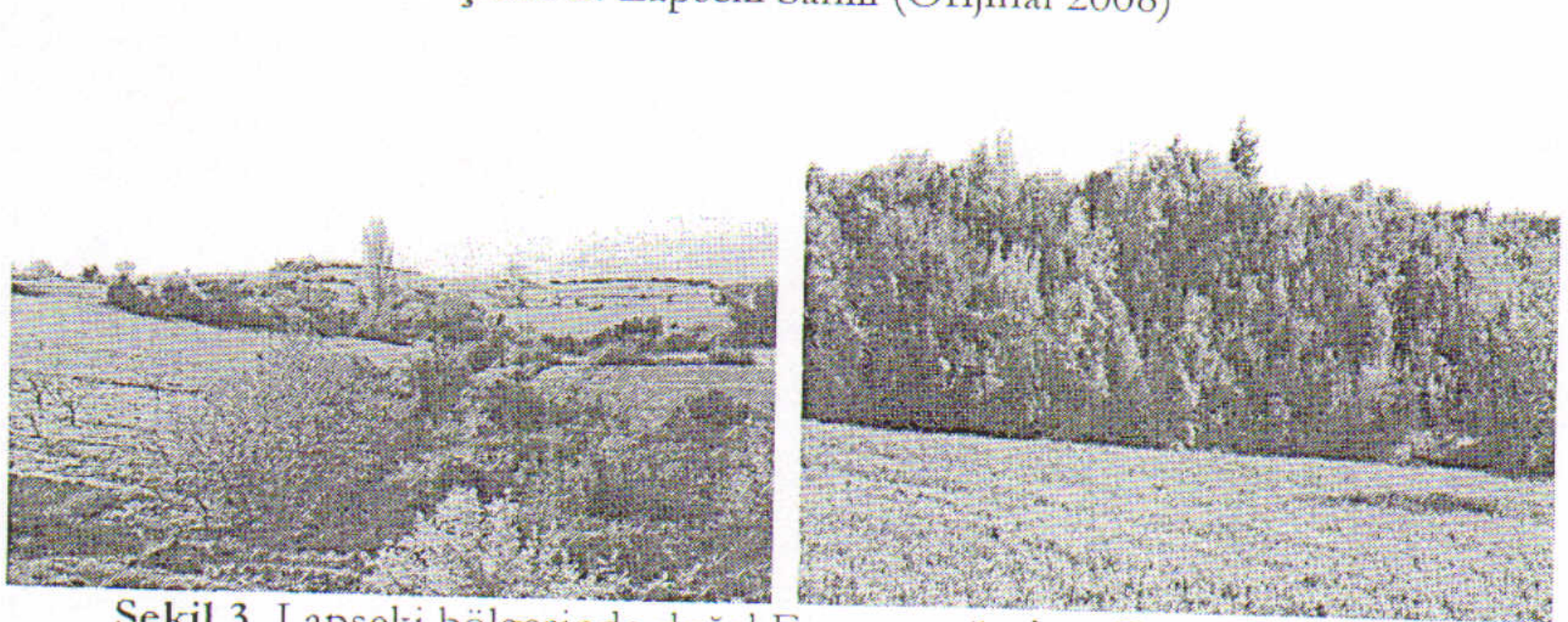
Kayacık, H.
1966 *Orman ve Park Ağaçlarının Özel Sistematiği. III. Cilt.* İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları. İ.Ü.Yayın No: 1189. Kutulmuş Matbaası. İstanbul.
Mataracı, T.
2004 *Ağaçlar. Marmara Bölgesi Doğal Egzotik Ağaç ve Çalıları.* TEMA. Vakfı Yayın No: 39.İstanbul.
Rascio, N., Mariani, P., Vechia, F. D., La Rocca, N., Profumo, P., Gastaldo, P.
1998 Effects of seed chilling or GA3 supply on dormancy breaking and plantlet growth in Cercis siliquastrum L. *Plant Growth Regulation* 25: 53-61.
Takos, I. A., Efthimiou, G. S.
2003 Germination Results on Dormant Seeds of Fifteen Tree Species Autumn Sown in a Northern Greek Nursery. *Silvea Genetica* 52, 2.
Veznikli N., Gümüş F., Hamarat B.
2007 Yöre halkının turizme bakış açılarının değerlendirilmesine yönelik bir araştırma: Lapseki örneği. *Lapseki Sempozyumu 2007. 23-24 Haziran 2007 Lapseki-Çanakkale.* O.Demircan, E.Gür, Y. Yiğini (editörler). Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lapseki Belediyesi. 232-246.
Yücel G.F., Yıldızcı A.C.
2006 Kent Parkları ile İlgili Kalite Kriterlerinin Oluşturulması. *İ.T.Ü. dergisi/a mimarlık. planlama, tasarım. Cilt:*5, sayı.2, Kısım:2, 220-230, İstanbul.

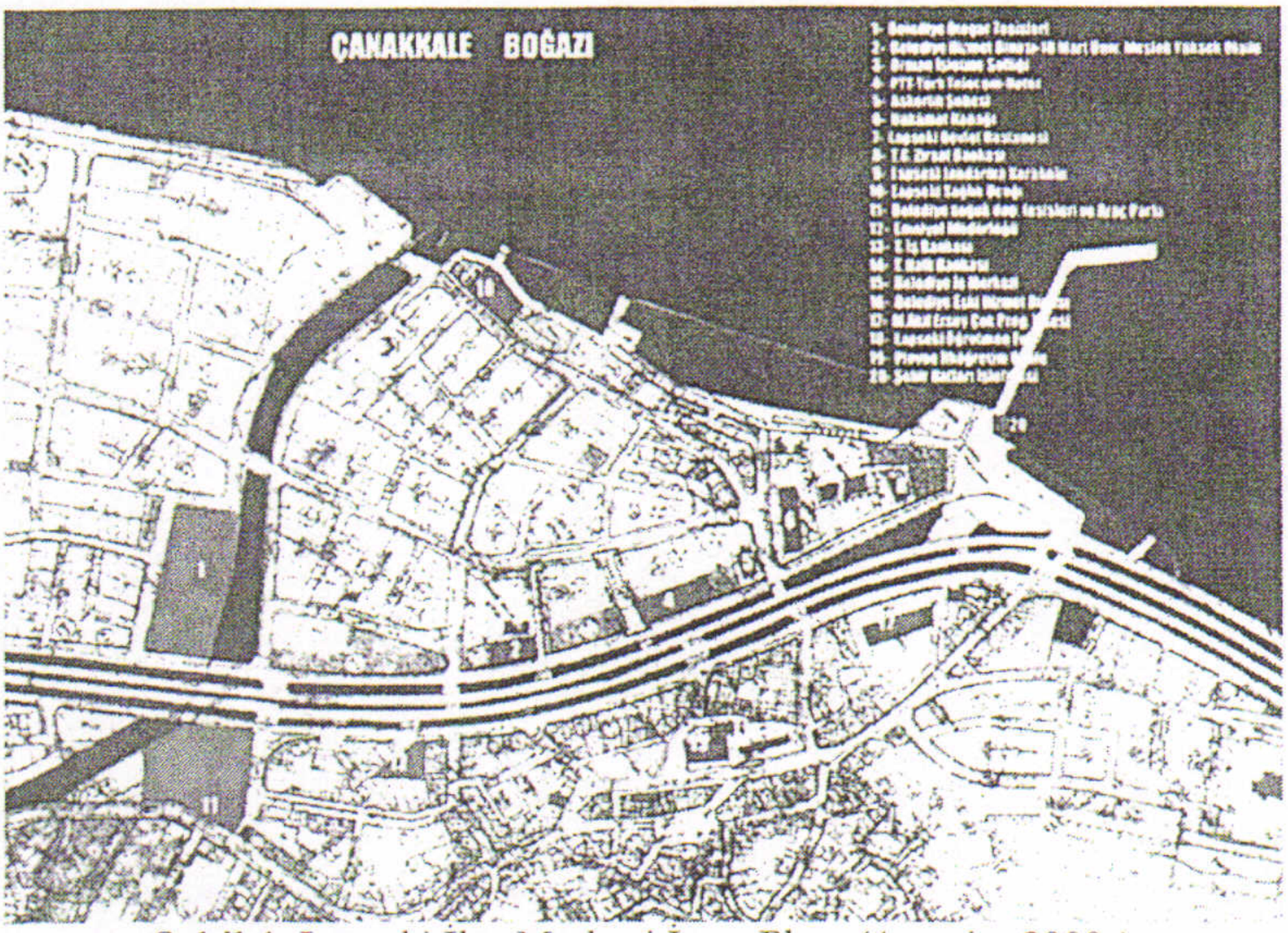
Şekil 1. Lapseki İlçesinin Konumu (Anonim 2008a)

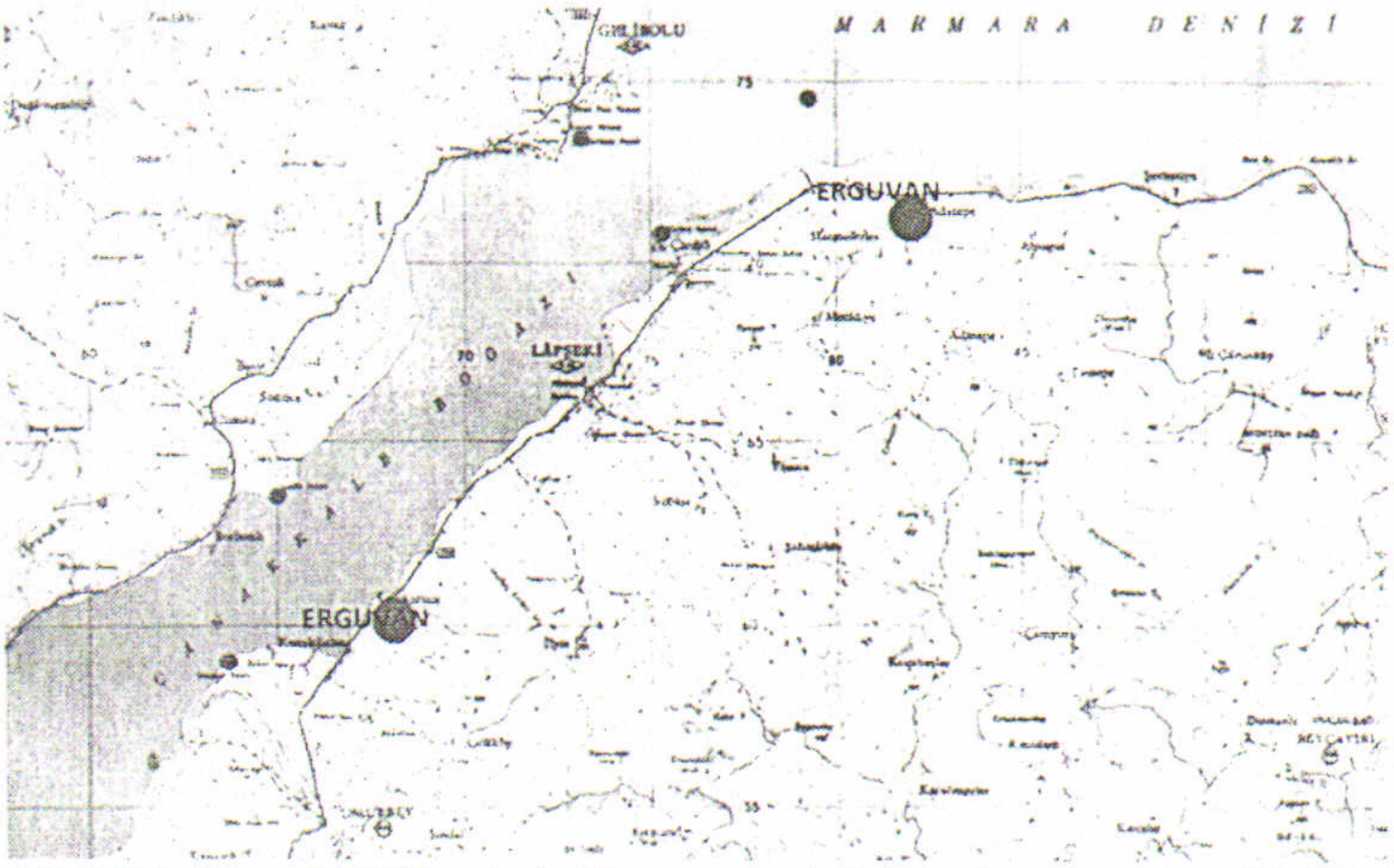
Şekil 2. Lapseki Sahili (Orijinal 2008)

Şekil 3. Lapseki bölgesinde doğal Erguvan ağaçları (Demircan O. 2008)

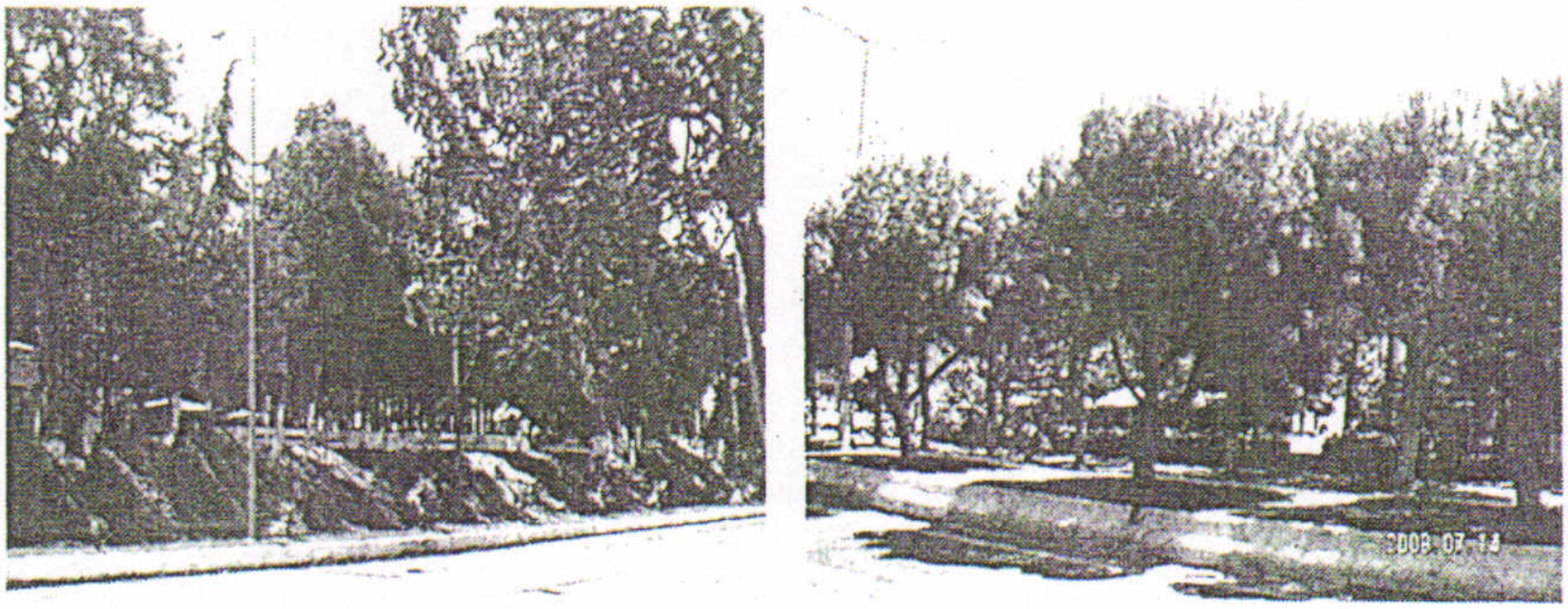
Şekil 4. Lapseki İlçe Merkezi İmar Planı (Anonim 2008a)

Şekil 5. Lapseki Bölgesinde Erguvanın doğal yayılışı (Anonim 2008b)

Şekil 6. A- Erguvan yaprağı, meyvesi (Anonim 2008c), B-görünüşü (Demircan O.2008) ve C-çiçeği (Anonim 2008d)

Şekil 7. Lapseki kent yeşil dokusu (Orijinal 2008)

Şekil 8. Lapseki'nin kıyı bandı ve iç kesimleri (Orijinal 2008)

Şekil 9. Lapseki'nin kıyı bandı ve iç kesimleri (Orijinal 2008)

Tablo 1. Erguvanın Mevsimsel olarak Süs Bitkisi Etkisi (Güçlü 1993)

Erguvanın Mevsimsel Etkileri	Kış	İlkbahar	İlkbahar sonu	Yaz	Yaz sonu	Sonbahar
Yapraklı olduğu periyot			X		X	
Yapraklarda renk değişimi					X	X
Çiçek güzelliği		X	X			
Meyve etkisi	X					X

Tablo 2. Erguvanın morfolojik özellikleri ve yetişme koşulları (Kayacık 1966; Güçlü1993; Güngör ve diğ.2002; Mataracı 2004)

Erguvanın	Fidan	5 yaşında	20 yaşında
Boyu	1,2 m	2,5 m	4 – 8m (iklime göre)
Taç çapı	0,6 m	1,2 m	3,5 m (Dar)
Köklerin yayılma alanı		2,0 m	4,5 m
Rüzgara dayanıklılık		Dayanıklı	Dayanıklı
Soğuğa dayanıklılık	Orta derecede		
Formu	Yuvarlak, hafif dağınık, küçük bir ağaççık formundadır		
Sürgün özelliği	Genç sürgünler, yaprak sapları kırmızı esmer renktedir.. Uç tomurcuk pseudoterminal, yan tomurcuk sürgüne almaçlı dizilmiştir. Yaprakların taze sürgünleri kızıl-kahve renklidir.		
Yaprak özelliği	Yaz yeşili yaprakları yuvarlak, böbrek biçimli, düz kenarlı, 6-9 cm. uzunluk, 10-12 cm. genişlikte, tam kenarlı, dip tarafı yürek gibi oyuk-girintili, üst yüzü koyu yeşil, alt yüzü mavimsi-yeşil renkte olup her iki yüzü de tüysüzdür		
Meyve ve Tohum özelliği	Meyveler fasulye görünümünde, 9-10 cm. uzun, 2-5 cm. geniş, kızılsı kahverenginde, karın çizgisinde dar ve uzunca kanat bulunur. Sonbaharda olgunlaşan meyve kış boyunca bitki üzerinde kalır. Tohumları çok sert kabuklu ve mercimek gibi yassıdır. Tohumu boldur Kahverengi tohumları 5-8 mm. uzunlukta, 2-3 mm. kalınlığında, eliptik ve serttir.		
Çiçek özelliği	Erguvani renk kavramı bu bitkinin çiçek renklerinden kaynaklanmıştır. Erken ilkbahar döneminde yapraklanmadan önce açan çiçekleri hermafrodittir.. Uzun saplı olan çiçekler, bir önceki yıllara ait dallar, sürgünler ve gövde üzerinde 3-8 çiçekli salkım kuruluşunda açar. Çiçeklerin bu şekilde kalın dal ve gövdede oluşması olayı *Cauliflore* diye adlandırılır. Bu oluşum aslında ılıman ve soğuk iklimde yetişen bitkilerde nadiren görülür. Her bir çiçeğin çanağı çan gibi, kenarında 5 tane kısa ve geniş dişi vardır. Taç karmen-purpur kırmızısıdır. On tane serbest etamini bulunur. Ovar yum saplıdır.		
Kirliliğe dayanıklılık	Orta derecede		

Toprak isteği	Kuru ve taze, kireçli, ağır balçık topraklarda ve güneye bakan yamaçlarda iyi gelişir. Kurak, kuru ve kumlu topraklarda da yetiştirmeye uygundur. PH=6.5-7.5 optimaldir.
Sıcaklık ve nem isteği	Akdeniz ikliminin hüküm sürdüğü bölgelerde iyi yetişir. Kuzey bölgelerimizde ise sıcak ve korunaklı yerlerde yetişir.
Işık isteği	Işıklı ve yarı gölge ortamlar
Büyüme hızı	Erguvanın büyüme hızı yavaştır, ortalama 100 yıl yaşayabilirler, sert ve oldukça ağır odunu vardır.
Budanması	Kışın bakım amacıyla budanabilir.
Üretimi	Tohum ile, daldırma ve Temmuz-Ağustos ayında yarı olgun odun çelikleri ile üretilebilir.
Peyzaj Mimarlığında kullanımı	Peyzaj mimarlığı düzenlemelerinde tek ve gruplar halinde kullanılmaya uygundur. Özellikle duvar önlerinde, çalıların arasında iyi görünürler
Diğer özellikleri	Hiç bir aksamı zehirli olmayan erguvanın çiçekleri, güzel görüntüsü yanı sıra salata olarak da değerlendirilmektedir. Tanenli yaprakları tıpta, meyveleri çikolata yapımında kullanılır.
Tarihsel Önemi	Bazı Hıristiyan inanışlarına göre İsa'nın ihanet eden havarisi Yahuda kendini bu ağaca asmıştır. Efsaneye göre bu olaydan sonra önceleri beyaz olan erguvan çiçekleri utançtan ya da kandan kırmızıya dönmüştür. Aynı zamanda erguvan ağacı İsa'nın çarmıha gerildiği ağaç olarak bilinmektedir (Anonim 2008e). Erguvan rengi, aurada derin bir ruhsal bütünlüğe işaret etmiştir. Bu renk, doğal yolla ancak bazı yumuşakçaların topluca yok edilmesi yoluyla elde edilmektedir. Mineral erguvan şeklindeki formu ise, altın tozu ve bazı kalay tuzlarının karışımı halinde yapay yolla da elde edilebilir. Her iki durumda da nadir ve çok değerlidir. Belki bu özelliği, belki de lotus çiçeğinin rengi ile aynı olmasından dolayı bu renk, Eski Mısır'da asalet sembolü olmuştur (Anonim, 2008f).